

Predpôrodná profylaxia s anti-D

Senzibilizácia Rh-faktoru

Ľudia môžu patriť do jednej zo štyroch krvných skupín – A, B, AB a O, určených červenými krvinkami. Ďalší dôležitý faktor rozlišujúci ľudskú krv sa nazýva *rézus faktor (Rh-faktor)*, ktorý sa rovnako nachádza v červených krvinkách. Ľudia s pozitívnym Rh-faktorom majú na povrchu červených krviniek látku známu ako D-antigén – a hovorí sa o nich, že sú Rh-pozitívni. Ľudia s negatívnym rézus-faktorom tento D-antigén v krvinkách nemajú – sú Rh-negatívni. Krvné skupiny a RH-faktor sa dedí po rodičovi.

Prvá gravidita

V priebehu gravidity a pri pôrode dieťaťa môže Rh-faktor D zohrávať dôležitú úlohu, ak Rh-negatívna matka čaká Rh-pozitívne dieťa. Môže k tomu dôjsť iba ak je otec dieťaťa Rh-pozitívny – avšak nie všetky deti s Rh-pozitívnym otcom budú Rh-pozitívne.

Počas gravidity pôsobí placenta ako bariéra medzi červenými krvinkami matky a plodu. Niekedy však malé množstvá krvi plodu môžu preniknúť do krvného obehu matky.

*Tvorba protilátok
na Rh-pozitívnu
krv*

Prvá gravidita

Ak sa akékoľvek krvinky z Rh-pozitívneho dieťaťa dostanú do obehu Rh-negatívnej ženy, tá bude reagovať na D-antigén z krvi plodu a vytvorí si protilátky. Táto reakcia sa nazýva '*senzibilizácia Rh faktoru*'. Pri prvej gravidite to spravidla nespôsobuje žiadne problémy, avšak pri následných graviditách to môže mať závažné dôsledky. Najčastejšie sa krvinky plodu dostanú do matkinho obehu dostanú pri pôrode. Môže k tomu však dochádzať aj pri iných príležitostiach, napríklad, pri potrate alebo interrupcii, alebo ak počas gravidity dôjde k niektorým udalostiam, napríklad pri amniocentézi, pri odbere vzoriek chorionového vilusu, vaginálnom krvácaní alebo pri úraze v oblasti brušnej dutiny. Udalosť, ktorá by mohla spôsobiť tvorbu protilátok proti D-antigénu, sa nazýva '*potenciálne senzibilizujúca udalosť*'.

Následné gravidity

Ak žena znova otehotnie s druhým Rh-pozitívnym dieťaťom, protilátky môžu preniknúť do krvi plodu a napadnúť červené krvinky. Tento jav sa nazýva '**hemolytické onemocnenie novorodencov**' alebo '**HDN**'. HDN môže mať mierny priebeh, avšak môže spôsobiť žltáčku, poškodenie mozgu či dokonca smrť dieťaťa.

Protilátky môžu preniknúť cez placentárnu bariéru a spôsobiť rozklad červených krviniek nenarodeného dieťaťa

Následná gravidita

Vďaka profylaxii Rh-faktoru pomocou anti-D imunoglobulínu možno v prevažnej väčšine prípadov predchádzať senzibilizácii Rh-faktoru počas gravidity a po narodení dieťaťa.

Profylaxia Rh-faktoru s anti-D imunoglobulínom

Profylaxia je slovo označujúce liek používaný na prevenciu, t.j. aby sa niečo nestalo. Profylaxia Rh-faktoru alebo anti-D profylaxia znamená podávanie lieku nazývaného anti-D imunoglobulín na prevenciu tvorby protilátok ženám proti Rh-pozitívnym krvinkám a na prevenciu HDN u novonarodených detí. Ochranný účinok anti-D imunoglobulínu pretrváva iba niekoľko mesiacov, preto sa táto terapia musí zopakovať počas každej gravidity i po nej. Anti-D imunoglobulín sa podáva injekciou do svalu (intramuskulárna injekcia) alebo do žily (intravenózna injekcia).

Počas gravidity

Vo všeobecnosti sa odporúča, aby všetky ťarchavé matky, ktoré sú Rh-negatívne a nemajú protilátky na D-antigén, absolvovali profylaxiu s anti-D imunoglobulínom. Môže to byť formou jednej injekcie v období medzi 28. a 30. týždňom gravidity, alebo formou dvoch injekcií v 28. a 34. týždni. Táto profylaxia je známa pod názvom '**rutinná predpôrodná profylaxia**'.

Po narodení dieťaťa

Po pôrode sa uskutoční rozbor krvi novorodenca. Ak sa zistí, že novorodenec je Rh-pozitívny, matke bude podaná iná injekcia s anti-D imunoglobulínom, spravidla do 3 dní po pôrode. Táto profylaxia je známa pod názvom '**popôrodná profylaxia**'.

Komplikácie počas gravidity

Po potenciálne senzibilizujúcich udalostiach môže byť potrebné podanie ďalších injekcií anti-D imunoglobulínu. Sú to napr.:

- **Hroziaci alebo skutočný spontánny potrat**
- **Ektopická gravidita**
- **Ukončenie gravidity**
- **Vaginálne krvácanie**
- **Rôzne pôrodnické zákroky** ako je chorionová biopsia, amniocentéza alebo mimomaternicová gravidita
- **Úraz v oblasti brušnej dutiny, napr.** po páde alebo dopravnej nehode

Je dôležité, aby matka podľa možnosti čo najskôr nahlásila všetky udalosti, ako je vaginálne krvácanie alebo úraz v oblasti brušnej dutiny, svojej pôrodnej asistentke alebo lekárovi.

Potrebuje každá Rh-negatívna gravidná žena profylaxiu?

Existujú určité situácie, pri ktorých táto terapia nie je potrebná:

- Ak ste sa rozhodli pre sterilizáciu po pôrode.
- Ak máte stabilný vzťah s otcom dieťaťa a máte istotu, že je Rh-negatívny.
- Ak máte istotu, že po tejto gravidite nebudete mať ďalšie dieťa.

Vaša pôrodná asistentka, pôrodník alebo všeobecný lekár vám dokáže poradiť v týchto situáciách.

Čo je to anti-D imunoglobulín?

Anti-D imunoglobulín je vyrobený z časti krvi nazývanej plazma, pochádzajúcej od darcov. Rovnako ako u všetkých liekov vyrobených z krvi aj tu existuje možnosť prenosu vírusu z darcu na príjemcu anti-D imunoglobulínu. Všetci darcovia sa však starostlivo skrínungujú a vo výrobnom postupe anti-D imunoglobulínu sú zaradené kroky na odstránenie a zničenie vírusu, zaručujúce, že pravdepodobnosť prenosu vírusu je veľmi nízka.

Čo mám teraz urobiť?

Ak ste gravidná a Rh-negatívna, vaša pôrodná asistentka, pôrodník alebo všeobecný lekár (t.j. špecialista zodpovedný za vašu predpôrodnú starostlivosť) sa s vami musí porozprávať o profylaxii Rh a vysvetliť vám možnosti, aby ste sa na základe poskytnutých informácií mohli rozhodnúť o prípadnej terapii.

Ak máte pochybnosti, spýtajte sa

Vaša pôrodná asistentka, ošetrovatelka alebo lekár vám ochotne povie viac o Rh-faktore a o tom, čo to pre vás znamená.

Meno pôrodnej asistentky:

Kontaktná adresa:

Telefónne číslo:

Rutinná predpôrodná profylaxia je naplánovaná na:

Informačný servis pre pacientov od:

CSL Behring UK Ltd
Hayworth House
Market Place
Haywards Heath
West Sussex
RH16 1DB

v1 June 2007

